

КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Виноробство в Україні завжди було важливою галуззю агропромислового комплексу. Продукція виноградарства та виноробства має особливе значення для підвищення якості життя населення України. До того ж, галузі виноградарства і виноробства були і є важливими бюджетоутворюючими складовими агропромислового комплексу України. Тому для збільшення кількості виробництва вина необхідне сучасне обладнання, а отже, і значні фінансові ресурси. Кредитні кошти є більш доступним фінансовим ресурсом. Дослідження сучасного стану кредитування підприємств виноробної галузі є досить актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблем залучення фінансових ресурсів підприємств виноградарської та виноробної галузі України займаються багато вчених, а саме: А. М. Авідзба, А. Н. Бузні, В. В. Власов, О. М. Гаркуша, О. П. Дикань, М. О. Дудник, Л. Е. Дяченко, О. В. Лужецька, І. Г. Матчина, Є. Я. Мартиненко, В. А. Рибінцев, І. І. Червен, С. Г. Черемісіна та багато інших. Автори зробили вагомий внесок в розвиток забезпечення фінансовими ресурсами підприємств виноградарської та виноробної галузі. Проте невирішеність багатьох питань щодо кредитування виноробних підприємств потребує подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті. Головною метою статі є дослідження сучасного стану кредитування підприємств виноробної галузі України.

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними Національного Банку України кредитування підприємств з виробництва напоїв на кінець жовтня 2013 року становило 7168 млн. грн., що становить 5,4% від загального обсягу кредитування підприємств переробної промисловості (табл.1).

Таблиця 1

**Кредитування підприємств з виробництва напоїв
на кінець жовтня 2013 року в Україні**

	Усього	У тому числі за строками:		
		до 1 року	від 1 року до 5 років	більше 5 років
Кредитування підприємств з виробництва напоїв, млн. грн.	7186	2949	3573	664
Питома вага наданих кредитів у загальному обсязі, %	5,4	5,6	5,7	3,7
Всього надано кредитів в переробну промисловість України, млн. грн.	133929	52728	63060	18142

Складено та розраховано [1]

Найбільше за строком кредитування надано середньострокових кредитів (від 1 до 5 років) на суму 3573 млн. грн., це становить майже 50% від кредитування підприємств виноробної галузі та 5,7% від всього наданих кредитів в переробну промисловість України. Кредити, надані на строк до 1 року, становлять 2949 млн. грн., це майже 5,6% від питомої ваги у загальному обсязі наданих кредитів. Довгострокове кредитування підприємств з виробництва напоїв становить 664 млн. грн., що є не досить значним обсягом для кредитування даних підприємств. Адже виробництво вина здійснюється 153 виноробними підприємствами, з яких лише 5 підприємств мають сучасне обладнання, але виробляють не більше 0,5% вин, інші підприємства оснащені устаткуванням виготовленим у 60-70-х роках минулого століття. Виробничі потужності винзаводів

протягом останніх років використовуються не повністю: лінії переробки винограду – на 42,6 %; ємності одночасного зберігання вина – на 63,7 %, а лінії розливу вина – на 60,7 %.

За останнє десятиліття проведено модернізацію близько 30% підприємств, в основному за рахунок оновлення бродильнопресових відділень, вузлів при обробці холодом, теплом, а також придбання установок для бродіння. При цьому частка обладнання виробленого за науковим забезпеченням Національного інституту виноградарства і вина «Магарач» (надалі, НІВВ «Магарач») становить 85%, а відповідно, 15% - імпортне обладнання. За розрахунками вчених НІВВ «Магарач» (станом на 01.05.2012 р.) для переоснащення 153 виноробних заводів необхідно близько 211 млн. євро (табл. 2)[2].

Таблиця 2

Оцінка мінімальної потреби обладнання для виноробства України (станом на 01.05.2012 р.)

Виноробство	Заводи, кількість	Мінімальна потреба, ліній	Вартість обладнання, млн. євро
Первинне (I)	58	2	116
Вторинне (II)	28	1	28
I + II	49	1	49
Змішане	18	1	18
Всього	153	-	211

За даними[2]

На сьогодні виникла проблема посилюється ще і тим, що більше 90% виноробних підприємств змінили форму власності і у вирішенні питань технічного оснащення діють самостійно, а в більшості випадків, на жаль, віддають перевагу імпортному устаткуванню. Через відсутність повноцінного ринку вітчизняного устаткування порожню нішу заповнили зарубіжні фірми. Проте, орієнтування виробників на зарубіжне устаткування часто через відмінності у фізико-хімічних показниках вітчизняних і зарубіжних виноматеріалів не забезпечує виконання необхідних технологічних операцій. До 1992 р. вченими НІВВ «Магарач» здійснювалось наукове забезпечення в напрямі виготовлення технологічного обладнання на 100%, і навіть на сьогодні, коли ринок представлений крупними іноземними виробниками з такого обладнання інститут здійснює забезпечення галузі на 85%.

Проблеми з модернізації вітчизняних підприємств, зумовлені специфікою виноградарської галузі, пов'язані з недостатністю фінансових ресурсів. Виникає потреба в залученні довгострокових інвестицій. За допомогою інвестицій в економічній системі підприємств відбувається процес капіталоутворення виробничих та невиробничих фондів, здійснюється інноваційна діяльність, формуються умови для економічного зростання. Суттєве розширення виробництва може бути забезпечено тільки за рахунок нових інвестиційних вкладень[3]. Але, зростання інвестицій можливе тоді, коли у інвесторів з'явиться впевненість у тому, що влада розуміє необхідність розробки цілеспрямованої інвестиційної політики, пов'язаною з адекватною правовою базою.

Тому на нашу думку, сьогодні головним довгостроковим фінансовим ресурсом мають стати кредити, надані більше 5 років. Для реалізації поставленої мети необхідно розробити комплекс заходів, направлений на збільшення довгострокового кредитування підприємств виноробної галузі.

По-перше, необхідно надавати сільськогосподарську техніку, добрива, садивний матеріал, обладнання і інші основні засоби виробництва на пільгових умовах за низькими процентними ставками (не більше 3%) на термін 5 - 8 років. Позитивний крок в цьому напрямку здійснив ПАТ КБ «ПриватБанк», відкривши послугу «Гарантовані платежі –

кредит під 4% річних». Підприємство зможе провести безготівкові розрахунки з партнерами частково або повністю за рахунок ліміту фінансування, що наданий банком, у заздалегідь вибрану дату. Тепер можливо надсилати гарантовані платежі не тільки на рахунок своїх контрагентів у ПАТ КБ «ПриватБанку», а й на рахунки своїх партнерів в інших банках України. Підприємства партнери отримують від ПАТ КБ «ПриватБанку» гарантію оплати, а виноробне підприємство зможе проводити з ними розрахунки за рахунок наданого банком ліміту фінансування під 4% річних на строк до 365 днів, але головним недоліком є короткостроковий характер даної послуги [4].

По-друге, складна закордонна техніка, яка не виробляється в Україні і яка потрібна виробнику, повинна надаватися на пільгових умовах. Для цього потрібно налагодити тісний зв'язок з іноземними компаніями та фірмами, які спеціалізуються на виробництві садової техніки і обладнання та створити спільні виробництва на вітчизняних підприємствах.

По-третє, доцільно дозволити садівничим господарствам розраховуватися за придбану техніку по лізингу у кінці виробничого циклу - після того, як надійдуть кошти за вироблену та реалізовану продукцію.

По-четверте, з метою зменшення відсоткових кредитних ставок за кредити, які надаються комерційними банками для закупівлі техніки, добрив, обладнання, насіння, пального тощо, доцільно створити спеціалізований банк для агропромислового комплексу, у якому будуть зосереджені усі фінансові надходження від діяльності сільського господарства і які будуть використовуватись за призначенням [5].

Впровадження запропонованих рекомендацій можливо лише за умови консолідації всіх зусиль органів державного управління, представників банківської сфери та підприємств виноробної галузі.

Висновки. Згідно проведеного дослідження, виноробні підприємства України потребують негайної модернізації та переоснащення новітньою технікою. Для вирішення зазначених питань необхідні значні фінансові ресурси, майже 211 млн. євро. Для більшості інвесторів українські підприємства досі залишаються непривабливими. Тому кредити банків для виноробних підприємств є більш доступними, але високі процентні ставки та складність отримання кредиту, гальмують розвиток кредитування. Розробка заходів, направлених на зменшення кредитної ставки, можлива за умови часткової компенсації відсоткових ставок державою комерційним банкам. Головним фактором успішної модернізації вітчизняних виноробних підприємств є надання техніки в лізинг із сплатою у кінці виробничого циклу - після того, як надійдуть кошти за вироблену та реалізовану продукцію.

Анотація

Досліджено сучасний стан кредитування підприємств виноробної галузі України. Надані рекомендації щодо поліпшення процесу кредитування виноробних підприємств.

Ключові слова: фінансові ресурси, кредит, кредитний процес, інвестиції.

Аннотация

Исследовано современное состояние кредитования предприятий винодельческой отрасли Украины. Даны рекомендации по улучшению процесса кредитования винодельческих предприятий.

Ключевые слова: финансовые ресурсы, кредит, кредитный процесс, инвестиции.

Summary

Modern state of Ukrainian wine-making sector enterprises crediting has been investigated. Recommendation concerning process of improving wine-making enterprises crediting have been given.

Keywords: financial resources, credit, credit process, investments.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
2. Хареба В.В. Стан та проблеми розвитку виноградарства та виноробства в Україні / В.В. Хареба, А.М. Зотов, В.В. Власов // «Магарач». Виноградатсво и виноизделие. – №3. – 2012. – С.2-5.
3. Голобродська Н.П. Інвестиції як передумова розвитку виноробної галузі України / Н.П. Голобродська // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mev-hnu.com/load/2013/9_mekhanizmi_pidvishhennja_ta_realizaciji_ekonomichnogo_potencialu_pi_dpriemstv/39-1-0-239
4. Галузева Програма розвитку виноградарства та виноробства України на період до 2025 року Наказ № 444/74 від 21.07.2008 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uazakon.com/documents/date_cu/pg_gbwlsl/index.htm
5. Офіційний сайт ПАТ КБ «ПриватБанк» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://privatbank.ua/ua/business/universalnyje-reshenija/garantirovani-platej/>
6. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua
7. Лужецька О. В. Проблеми сталого розвитку виноробних підприємств України // Придніпровський науковий вісник. – 2010. – №11 – С. 29–30.